

การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย*

USING LIFE IMPRISONMENT INSTEAD OF THE DEATH PENALTY IN THAILAND

พลอยลดา เพชรศิริ

Ploylada Petsiri

สำนักงานกฎหมายบีไอจี ลอว์ แอนด์พาร์ทเนอร์

B.I.G. Law and Partners

E-mail: Ployladapetsiri1@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย 3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ด้วยปรากฏข้อมูลทั่วโลกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว 106 ประเทศ มี 28 ประเทศที่ยกเลิกในทางปฏิบัติแต่ยังไม่ยกเลิกในทางกฎหมาย ส่วนประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอยู่ 56 ประเทศ หนึ่งในนั้นคือประเทศไทย ทั่วโลกณรงค์เรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตและเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เพื่อการยุติโทษประหารชีวิต

จากการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารและทำแบบสอบถามพบว่าการใช้โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังเป็นหลักสากลที่ประเทศต่างๆ ยอมรับ ซึ่งการประหารชีวิตเป็นการขัดกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยตรง นอกจากนี้ยังขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมด้วย งานวิจัยจึงมุ่งนำผลที่ได้จาก

* Received 16 February 2021; Revised 24 March 2021; Accepted 23 April 2021

การศึกษาในการเสนอให้นำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิต ในกฎหมายอาญาของไทย อันเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ในสังคม โดยนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาบังคับใช้แทนโทษประหารชีวิตอย่างถาวร ที่สอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมด้วย

คำสำคัญ: โทษ, โทษจำคุกตลอดชีวิต, โทษประหารชีวิต

Abstract

This research aims to study the life imprisonment, as the punishment in lieu of the execution in Thailand. The objectives of the research are to study and analyze 1). The enforcement of the life imprisonment instead of the death penalty in Thailand 2). The opinions regarding the abovementioned substitution 3). The proposal of the fundamental substance of the bill regarding the aforesaid replacement in Thailand. At the present, there are 106 countries around the globe which have abolished the death sentence from the laws, 28 nations have eliminated such punishment in practice but have not yet abrogate the laws. There are 56 states which still practice the execution. Thailand is currently in the last classification. Moreover, there are myriad campaigns around the world, calling for the abolishment of the death penalty and demanding all of the countries to be bound by the International Covenant on the Civil and Political Rights (ICCPR), in order to eliminate the death sentence (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty).

According to the study, the death penalty prescribed in the Criminal Code violates the principle of human dignity which is the universal principle recognized by various nations, and protected under article 4 of the Constitution of Thailand B.E. 2560, states that “Human dignity, rights, liberties and equality of the people shall be protected”. Moreover, such punishment is also against the principles of human rights and the rule of law. Therefore, this research

proposes that the life imprisonment should be imposed as the substitute for the capital punishment in Thai Criminal Code, in order to create the new norm of the society permanently, in accordance with the principles regarding the human dignity, the human rights, and the rule of law.

Keywords: Punishment, Life Imprisonment, Death Penalty

บทนำ

โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุดในคดีอาญาซึ่งถูกเลิกการนำมาใช้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Claus Roxin, 2006) เหตุผลที่เห็นควรยกเลิกโทษประหารชีวิตก็เพราะว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ไม่สามารถแก้ไขในภายหลังได้เพราะบุคคลถูกประหารชีวิตไปแล้วการมีโทษประหารชีวิตเป็นการผิดมนุษยธรรมที่มีมนุษย์ต้องมาประหารชีวิตกันเอง ข้อที่หวาดกลัวว่าถ้ายกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วจะมีความผิดอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นมากก็ไม่เป็นความจริง (หยุดแสงอุทัย, 2537) วันยุติโทษประหารชีวิตสากล คือวันที่ 10 ตุลาคม เป็นการเรียกร้องให้ยุติโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่พยายามจะไม่ให้เกิดขึ้นอีกในการที่มนุษย์ต้องมาฆ่ากันเองโดยการใช้ระบบและอำนาจรัฐ ซึ่งขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับหลักการนี้มาบังคับใช้ ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 และฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ ปรากฏข้อมูลทั่วโลกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับทุกคดีอาญาทุกประเภทแล้ว 106 ประเทศ (Abolitionist Countries) มี 28 ประเทศที่ยกเลิกในทางปฏิบัติแต่ยังไม่ยกเลิกในทางกฎหมาย ส่วนประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอยู่ 56 ประเทศ (Retentionist Countries) หนึ่งในนั้นคือประเทศไทย (สมศรี หาญอนันตสุข, 2563) ทั่วโลกณรงค์เรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต สร้างการรับรู้ถึงข้อเสียของโทษดังกล่าวและเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ฉบับที่ 2 เพื่อการยุติโทษประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty) ซึ่งประเทศไทยยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ยังไม่เข้าเป็นภาคี แต่ไทยเข้าเป็นภาคี ICCPR ฉบับหลัก โดยการภาคยานุวัติ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539 และมีผลใช้บังคับกับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2540 (Amnesty, 2564)

เมื่อพิจารณาความตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการบังคับโทษประหารชีวิต มีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในหมวด 1 บททั่วไป ดังนี้

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา 5 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อพิจารณาการบังคับใช้โทษประหารชีวิตกับมาตรา 3, 4, 5 ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นพบว่า การบังคับใช้โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาต้องถูกยกเลิกไป ใช้บังคับมิได้ตามความในมาตรา 4 และ มาตรา 5 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เช่นเดียวกับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งมีกฎหมายพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญ) Basic Law for the Federal Republic of Germany. (Basic Law, 2010) มาตรา 1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นผลให้การใช้โทษประหารชีวิตในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียุติลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งเป็นโทษที่รุนแรงในลำดับรองลงมาแทน (Volker Epping, 2014) และแม้หลายประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ก็เกือบจะไม่ใช้โทษประหารชีวิตเลย (Hans-Heinrich Jescheck, 1988)นอกจากการเรียกร้องของสังคมทั้งในและนอกประเทศให้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่สำคัญคือ โทษประหารชีวิตยังคงใช้ต่อไปได้อีกหรือไม่ และถ้าไม่ได้ทำไม่จริงยังมีการตัดสินประหารชีวิตจำเลยอยู่ต่อมาได้อีกจนถึงปัจจุบัน ตลอดทั้งตัวโทษประหารชีวิตก็มีความขัดแย้งกับหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักศีลธรรม อย่างไรก็ตามกรณีถ้ายกเลิกไม่ใช้โทษชนิดนี้แล้ว จะใช้โทษอะไรทดแทนที่มีความรุนแรงและเหมาะสมอย่างใกล้เคียงกัน โทษจำคุกตลอดชีวิตจะสามารถนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิตได้อย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร จึงเป็นปัญหาของการวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนแรก เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ที่เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดในการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตและการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย รวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ส่วนที่สอง เป็นการวิจัยภาคสนาม ด้วยการออกแบบสอบถามผ่านระบบ google form แบบไม่เจาะจงและไม่กำหนดจำนวนผู้ตอบ เพื่อเป็นความเห็นประกอบประเด็นสาระสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 311 คน

ผลการวิจัย

1. ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย พบว่าในกฎหมายอาญาโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ถ้าไม่มีโทษประหารชีวิตแล้ว การจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษที่ให้ผลร้ายแรงต่อมนุษย์มากที่สุด มีผลกระทบต่อชีวิตของผู้ต้องโทษสูงมาก และถ้ามีการจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ ก็เสมือนว่าคนนั้นตายทั้งเป็น เพราะตลอดชีวิตต้องอยู่แต่ในคุกตารางตลอด จึงเป็นการเหมาะสมในการนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิตมากที่สุด ที่สำคัญคือ ในทางวิชาการบังคับโทษจำคุกไม่ขัดกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดทั้งหลักนิติธรรม (คณิต ณ นคร, 2563)

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ปรากฏผลจากการตอบคำถามผู้ตอบให้การยอมรับและเชื่อมั่นในการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกข้อรวมได้ระดับคะแนนกว่าร้อยละ 70 สำหรับคำถามปลายเปิด ผู้ตอบให้ความเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตให้มากขึ้น และควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

3. สาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย มีส่วนสำคัญคือ การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ แตกต่างจากโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา กล่าวคือโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษ ตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน ในการดำรงชีวิตในเรือนจำผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเองด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ เพื่อไม่เป็นภาระกับสังคม กรณีถ้าจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องโทษการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โทษในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา ชนิดของโทษตาม มาตรา 18 เรียงลำดับตามความร้ายแรงของโทษ (คณิต ฌ นคร, 2559) ดังนี้

มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

โทษในทางอาญามีผลต่อผู้กระทำความผิดอาญาที่ศาลสามารถพิพากษาลงโทษได้ตามกฎหมายที่บัญญัติความผิดและโทษไว้ (George P. Fletcher, 1998) ซึ่งประเทศไทยโทษทางอาญาเป็นไปตามมาตรา 18 ดังที่กล่าวมาแล้ว นับตั้งแต่ปี 2540 ประเทศไทยยอมรับเรื่อง

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ดังนั้น “โทษประหารชีวิต” จึงสมควรยกเลิกไปจากระบบกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (คณิต ณ นคร, 2559) ประกอบกับผลการพัฒนาการทางความคิดในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนในโลกยุคปัจจุบันได้เป็นไปในแนวทางความเป็นเสรีนิยม และคุ้มครองความเป็นมนุษย์สูงมาก ทำให้เกิดปรากฏการณ์ในหลายประเทศดังที่กล่าวมาแล้วได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไป และการเรียกร้องขององค์กรระหว่างประเทศซึ่งปรากฏในเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ฉบับที่ 2 เพื่อการยุติโทษประหารฯ (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty) ซึ่งประเทศไทยยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ยังไม่เข้าเป็นภาคี แต่ไทยเข้าเป็นภาคี ICCPR ฉบับหลัก โดยการภาคยานุวัติ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539 และมีผลใช้บังคับกับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2540 การสร้างโทษแทนที่การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งทีนโยบายทางนิติบัญญัติไทยต้องดำเนินการ สำหรับโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญาไทยอยู่แล้ว และมีการบังคับใช้อยู่ตลอด แต่ประสิทธิภาพของการเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตยังถูกระบบการบริหารจัดการโทษที่ทำกันทุกวันนี้เข้ามาดำเนินการลดวันต้องโทษลงได้อีก จึงทำให้โทษจำคุกตลอดชีวิตกลายเป็นโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลาไป ทำให้ขาดเสถียรภาพและอัตลักษณ์ของโทษจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น เพียงการปรับปรุงกฎหมายอีกไม่มากนักก็สามารถทำให้โทษจำคุกตลอดชีวิตมีประสิทธิภาพการบังคับใช้ได้อย่างสมบูรณ์ ก็ส่งผลกระทบต่อการใช้เป็นภาคีใน ICCPR และโอกาสที่ในกฎหมายอาญาไทยจะยกเลิกโทษประหารชีวิต และไม่มีคนไทยต้องตามเพราะโทษประหารชีวิตอีกต่อไป

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ข้อมูลผู้ตอบ จำนวน 311 คน

2.1 เพศ ชายร้อยละ 62.4 หญิง ร้อยละ 37.6

2.2 ศาสนา พุทธ ร้อยละ 96.1 คริสต์และอิสลาม ร้อยละ 4.9

2.3 ระดับการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 97.4 ระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษา ร้อยละ 2.6

ผลการตอบสรุปเป็นข้อตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการแสดงความคิดเห็นการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิต

ประเด็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ	156(47.6)	127(38.7)	36(11)	5(1.5)	4(1.2)
2. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน	121(36.9)	156(47.6)	30(9.1)	13(4.0)	8(2.4)
3. ท่านเห็นว่าผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเองด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ	132(40.2)	150(45.7)	26(7.9)	16(4.9)	4(1.2)
4. ท่านเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม	118(36.1)	145(44.3)	46(14.1)	15(4.6)	3(0.9)
5. ท่านเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต	92(28.0)	139(42.4)	65(19.8)	24(7.3)	8(2.4)
6. ท่านเห็นว่าให้ศาลมีดุลยพินิจเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทนได้	89(27.2)	149(45.6)	57(17.4)	26(8.0)	6(1.8)

จากตารางตามผลค่าระดับคะแนนที่ได้ อธิบายได้ว่า

ข้อ 1. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.3

ข้อ 2. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษ ตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 277 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.5

ข้อ 3. ท่านเห็นว่าผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเองด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.9

ข้อ 4. ท่านเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่

เป็นอันตรายต่อสังคม ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 263 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.4

ข้อ 5. ท่านเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 231 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.4

ข้อ 6. ท่านเห็นว่าให้ศาลมีดุลยพินิจเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทนได้ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 238 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.8

แปรผลได้ว่าความคิดเห็นไปในทิศทางของแนวโน้มที่ยอมรับการนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้อย่างจริงจัง ที่มรสถานะและทางปฏิบัติที่แตกต่างจากโทษจำคุกทั่วไปที่มีกำหนดระยะเวลา โดยเฉพาะการนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิต ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักสากลต่างๆ

3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

3.1 กรณียกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเห็นว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม ก็สามารถให้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตได้ โดยการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดโทษประหารชีวิตให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน

3.2 กรณียังไม่มีกรรณยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงและการลดโอกาสในการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้น นอกเหนือจากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52 ที่บัญญัติถึงการลดโทษประหารชีวิต ให้ศาลสามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ อันเป็นการตอบสนองตามหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักนิติธรรม

ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตลอดชีวิต จะต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตตลอดไปตามคำพิพากษานั้นโดยปราศจากการพักโทษ ลดโทษ และอภัยโทษ หรือมาตรการอื่นใดในลักษณะเดียวกันเพื่อการให้ออกจากการรับโทษจำคุกทั้งสิ้นดังเช่นการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่มีหมายปล่อยจากศาลตามที่บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัดเท่านั้น

3.3 หลักประกันขั้นพื้นฐานของผู้เผชิญโทษจำคุกตลอดชีวิต กล่าวคือ การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง และภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอด

ชีวิตให้เป็นไปเช่นเดียวกันกับผู้ต้องโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้

3.4 การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องทำงานในลักษณะหารายได้ด้วยตนเอง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาต การทำงานจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ต้องโทษ เรือนจำ และผู้ว่าจ้างภายนอก ต้องไม่เป็นการบังคับให้ทำงาน ผู้ต้องโทษที่มีความสามารถทำงานได้และที่ไม่สามารถทำงานได้ ยังคงได้รับการดูแลจากเรือนจำในการดำรงชีวิตในเรือนจำเหมือนนักโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา ซึ่งรายละเอียดในการจ้างงานให้รัฐมนตรีออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

รายได้จากการทำงาน ต้องจัดให้มีบัญชีเงินฝากโดยสถาบันการเงินประเภทธนาคารในเรือนจำ และ

- (1) ให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวอื่นๆ
- (3) เงินออมส่วนตัว
- (4) ผู้ต้องโทษมีสิทธิในการโอนเงินในบัญชีที่เหลือนอกเหนือจาก ข้อ (1) ถึง (3) ให้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่น

3.5 มาตรการผ่อนปรนการจำคุกตลอดชีวิต กล่าวคือ เมื่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

(1) แก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

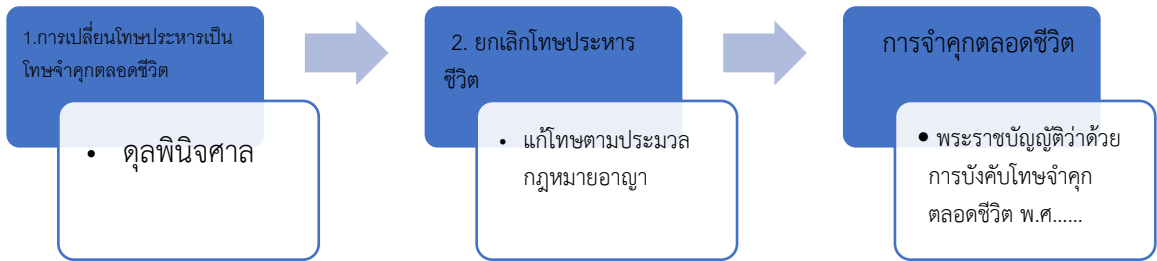
(2) เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ด้วยความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรของแพทย์ ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา คือ การพัฒนาปรับข้อกฎหมายและทางปฏิบัติให้สามารถใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือและยอมรับได้ของสังคม ภายใต้หลักรัฐธรรมนูญและหลักสากลต่างๆ อันนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ หรือหาก

ยังมีอยู่ศาลก็สามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ ปรากฏตามภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

นอกจากนั้นจากผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาได้กว้าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ..... ดังปรากฏในหัวข้อข้อเสนอแนะในลำดับต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ว่ามีผลต่อการยับยั้งการกระทำความผิดและเป็นที่ยอมรับสำหรับอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดไม่น้อยไปกว่าโทษประหารชีวิต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การจำคุกตลอดชีวิตเป็นการที่บุคคลต้องตายทั้งเป็น ไม่อาจออกมาสู่สังคมภายนอกได้อีก หรือได้รับสิทธิหรือโอกาสเช่นเดียวกับโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา ในประเทศที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ก็จะใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตที่ยกเลิกไป การปรับปรุงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติให้โทษจำคุกตลอดชีวิตมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้อย่างแท้จริง จะยังให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและสร้างโอกาสให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตได้จริง เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สาระสำคัญคือ การบังคับโทษให้เป็นการจำคุกตลอดชีวิตได้จริง และมีมาตรการผ่อนปรนในการได้ออกสู่ภายนอกได้เพียงเพื่อมนุษยธรรมเท่านั้น ได้แก่ แก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งต้องเสนอต่อศาลให้ออกหมายปล่อยเท่านั้น การดำรงชีวิตในเรือนจำต้องทำงานและพึ่งพาตนเอง ตลอดทั้งต้องจ่ายค่าธรรมเนียมติดคุกและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในเรือนจำ

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตได้จริง จึงเป็นโอกาสในการลดการใช้โทษประหารชีวิตหรือยกเลิกโทษประหารชีวิตได้อย่างแท้จริงและเหมาะสมที่สุด

ข้อเสนอแนะ งานวิจัยได้เสนอร่างกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ.

.....

.....

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษทางอาญาที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสังคม โดยเฉพาะการตัดโอกาสจากการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างถาวร เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงและการลดโอกาสในการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้นนอกเหนือจากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52 ที่บัญญัติถึงการลดโทษประหารชีวิต ให้ศาลสามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ อันเป็นการตอบสนองตามหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักนิติธรรม

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ชื่อ “พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ.”

มาตรา 2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 4 ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตลอดชีวิต จะต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตตลอดไปตามคำพิพากษานั้นโดยปราศจากการพักโทษ ลดโทษ และอภัยโทษ หรือมาตรการอื่นใดในลักษณะเดียวกันเพื่อการให้ออกจากการรับโทษจำคุกทั้งสิ้นดังเช่นการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่มีหมายปล่อยจากศาลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9

การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 5 เมื่อศาลเห็นสมควรจะพิพากษาเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ นอกเหนือจาก วิธีการลดโทษประหารชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52

การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตตามวรรคก่อน ให้คำนึงถึงโอกาสของการมีชีวิตรอดอยู่ของผู้กระทำความผิดตามหลักมนุษยธรรม หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน

หลักประกันขั้นพื้นฐานของผู้เผชิญโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 6 การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง และภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เป็นไปเช่นเดียวกันกับผู้ต้องโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้

การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น

มาตรา 7 ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องทำงานในลักษณะหารายได้ด้วยตนเอง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาต

การทำงานจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ต้องโทษ เรือนจำ และผู้ว่าจ้างภายนอก ต้องไม่เป็นการบังคับให้ทำงาน

ผู้ต้องโทษที่มีความสามารถทำงานได้และที่ไม่สามารถทำงานได้ ยังคงได้รับการดูแลจากเรือนจำในการดำรงชีวิตในเรือนจำเหมือนนักโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา

รายละเอียดในการจ้างงานให้รัฐมนตรีออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

มาตรา 8 รายได้จากการทำงานตามมาตรา 8 ก่อน ต้องจัดให้มีบัญชีเงินฝากโดยสถาบันการเงินประเภทธนาคารในเรือนจำ และ

- (1) ให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวอื่นๆ
- (3) เงินออมส่วนตัว
- (4) ผู้ต้องโทษมีสิทธิในการโอนเงินในบัญชีที่เหลือนอกเหนือจาก ข้อ (1) ถึง (3) ให้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่น

มาตรการผ่อนปรนการจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 9 เมื่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

- (1) แก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษ เพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

(2) เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ด้วยความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรของแพทย์ ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ฅ นคร. (2559). ประมวลกฎหมายอาญาหลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- คณิต ฅ นคร. (2563). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมศรี หาญอนันตสุข. (2563). We can live without the death penalty. จาก Amnesty International Thailand: Bangkok: www.amnesty.or.th/latest/blog/828
- หยุด แสงอุทัย. (2537). กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: (พิมพ์ครั้งที่ 16). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Amnesty. (2564). Amnesty International Thailand. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก www.Amnesty.or.th/latest/blog/828
- Basic Law. (2010). Basic Law for the Federal Republic of Germany. Berlin Germany: Deutcher Bundestag.
- Claus Roxin. (2006). Strafrecht Allgemeiner Teil Band. 4 Auflage. München, Germany: Verlag C.H.Beck.
- George P. Fletcher. (1998). Basic Concepts of Criminal Law. USA: Oxford.
- Hans-Heinrich Jescheck. (1988). Lehrbuch des Strafrechts: Allgemeiner Teil. Berlin Germany: 4 Auflage Berlin.
- Volker Epping. (2014). Grundrechte. 6 Auflage. Springer Germany: Hannover.